

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2013 m. kovo 27 d.

dėl toksinų T-2 ir HT-2 grūduose ir grūdų produktuose

(Tekstas svarbus EEE)

(2013/165/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) toksinas T-2 ir toksinas HT-2 yra įvairių *Fusarium* rūšių gaminami mikotoksinai. Toksinas T-2 greitai suskaidomas į daug produktų, o toksinas HT-2 yra pagrindinis metabolitas;
- (2) Europos maisto saugos tarnybos (EMST) Mokslinė grupė, nagrinėjanti maisto grandinės teršalų klausimus, (CONTAM) Komisijos prašymu priėmė nuomonę dėl pavojaus gyvūnų ir visuomenės sveikatai, susijusio su toksinais T-2 ir HT-2 maiste ir pašaruose⁽¹⁾;
- (3) CONTAM mokslinė grupė nustatė 100 ng/kg kūno masės bendro toksinų T-2 ir HT-2 kiekio leidžiamąją paros dozę (LPD). Vidutinis lėtinis su maistu suvartojamo bendro toksinų T-2 ir HT-2 kiekio poveikis, remiantis turimais paplitimo duomenimis, yra mažesnis nei visų amžiaus grupių populiacijų LPD, todėl tiesioginio pavojaus sveikatai nėra;
- (4) vertindama pavojų gyvūnų sveikatai CONTAM grupė padarė išvadą, kad galima laikyti, jog dabartinis toksinų T-2 ir HT-2 poveikis atrajotojų, kiškių ir žuvų sveikatai nepavojingas. Įvertinus toksinų T-2 ir HT-2 poveikį kiaulėms, naminiams paukščiams, arkliams ir šunims mažai tikėtina, kad jų sveikatai bus padarytas nepageidaujamas poveikis. Katės priklauso vienai iš jautriausių gyvūnų

rūšių. Atsižvelgiant į tai, kad turėta nepakankamai duomenų, ir į sunkų nepageidaujamą poveikį sveikatai esant mažoms dozėms, nebuvo galima nustatyti nei nepastebėto neigiamo poveikio ribos (NOAEL), nei žemiausios pastebėto neigiamo poveikio ribos (LOAEL). Todėl ši rekomendacija turi būti netaikoma kačių ėdalui; jam bus nustatytos griežtesnės priemonės;

- (5) CONTAM grupė taip pat padarė išvadą, kad toksinų T-2 ir HT-2 pernaša iš pašarų į gyvūninius maisto produktus yra nedidelė, ir dėl tokios pernašos toksinų poveikis žmonėms yra nežymus;
- (6) atsižvelgiant į mokslinėje nuomonėje padarytas išvadas ir į didelį metinį toksinų T-2 ir HT-2 kiekio svyravimą, tikslinga surinkti daugiau duomenų apie toksinus T-2 ir HT-2 grūduose ir grūdų produktuose ir gauti daugiau informacijos apie maisto perdirbimo (pvz., virimo) ir agronominių veiksnių poveikį toksinų T-2 ir HT-2 buvimui. Kad būtų galima nustatyti priemones, kurių reikėtų imtis, kad į grūdus ir grūdų produktus nepatektų toksinų T-2 ir HT-2 arba jų būtų mažiau, taip pat būtina gauti daugiau informacijos apie įvairius veiksnus, dėl kurių grūduose ir grūdų produktuose atsiranda santykinai didelis toksinų T-2 ir HT-2 kiekis. Siekiant gauti daugiau informacijos apie veiksnus, dėl kurių grūduose ir grūdų produktuose atsiranda santykinai didelis toksinų T-2 ir HT-2 kiekis, ir apie pašarų ir maisto perdirbimo poveikį, reikia atlikti tyrimus. Pagal turimus duomenis T-2 ir HT-2 nepasitaiko arba pasitaiko tik labai mažais kiekiais ryžiuose ir ryžių produktuose, todėl tikslinga šių produktų neištraukti iš šios rekomendacijos taikymo sritį;
- (7) vertinant toksinų T-2 ir HT-2 poveikio žmonėms ir gyvūnams pokyčius ir tendencijas bus remiamasi grūdų ir grūdų produktų stebėsenos rezultatais. Todėl tikslinga naudoti pakankamai tikslus analizės metodus;
- (8) siekiant nurodyti, kokiais atvejais būtų tikslinga atlikti tokius tyrimus, reikėtų numatyti orientacines vertes, kurias viršijus toks tyrimas taptų tikslingas. Nustatant

⁽¹⁾ EMST Mokslinė grupė, nagrinėjanti teršalų maisto grandinėje klausimus, (CONTAM); Mokslinė nuomonė dėl pavojaus gyvūnų ir visuomenės sveikatai, susijusio su toksinais T-2 ir HT-2 maiste ir pašaruose. *EFSA leidinys*, 2011 m.; 9(12):2481. p. 187, doi:10.2903/j.efsa.2011.2481. Galima rasti internete adresu www.efsa.europa.eu/efsajournal.

tokias orientacines vertes buvo remtasi EMST duomenų bazėje esančiais paplitimo duomenimis. Atliekant tokius tyrimus yra itin svarbus atsekamumas;

- (9) informacija, gauta pagal šią rekomendaciją, turėtų būti įvertinta 2015 m. Įgyvendinant šią rekomendaciją sukaupti stebėsenos duomenys leis geriau suprasti metinį toksinų T-2 ir HT-2 kiekio svyravimą ir šių toksinų buvimą daugelyje grūdų produktų, veiksnius, dėl kurių atsiranda didelis šių toksinų kiekis, ir tai, kokių priemonių (taip pat atsižvelgiant į agronominius veiksnius ir perdirbimą), būtų galima imtis, kad į tokius produktus nepatektų toksinų T-2 ir HT-2 arba jų būtų kuo mažiau,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

- (1) Valstybės narės, aktyviai bendradarbiaudamos su pašarų ir maisto ūkio subjektais, turėtų stebėti, ar grūduose ir grūdų produktuose nėra toksinų T-2 ir HT-2. Šioje rekomendacijoje ryžiai nelaikomi grūdais, o ryžių produktai – grūdų gaminiais.
- (2) Valstybės narės turėtų raginti vienu metu atlikti tyrimus, ar ėminiuose nėra T-2 ir HT-2 bei kitų *Fusarium* toksinų, tokių kaip deoksinivalenolis, zearalenonas ir fumonizinas B1 + B2, kad būtų galima nustatyti, kaip dažnai jie pasitaiko kartu.

Jeigu analizės metodas leidžia, būtų tikslinga ištirti ir maskuotus mikotoksinus, visų pirma mono- ir diglikozilintus toksinų T-2 ir HT-2 konjugatus.

- (3) Reikėtų atlikti žmonėms vartoti skirtų grūdų ir grūdų produktų ėminių ėmimą ir analizę, laikantis 2006 m. vasario 23 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 401/2006, nustatančio ėminių ėmimo ir analizės metodus, skirtus oficialiai mikotoksinų kiekio maisto produktuose kontrolei ⁽¹⁾, nuostatų, kaip antai:

— I priedo B dalies nuostatų dėl grūdų ir grūdų produktų ėminių ėmimo,

— II priedo 4.3.1 punkto g papunkčio nuostatų dėl toksinų T-2 ir HT-2 analizės metodo taikymo kriterijų. Toksinų T-2 ir HT-2 (atskirai) aptikimo riba turėtų būti ne

didesnė kaip 5 µg/kg, išskyrus neperdirbtus grūdus, kuriuose toksinų T-2 ir HT-2 (atskirai) aptikimo riba turėtų būti ne didesnė kaip 10 µg/kg. Jeigu taikomas analitinės atrankinės patikros metodas, toksinų T-2 ir HT-2 (bendras kiekis) aptikimo riba neturėtų būti didesnė kaip 25 µg/kg.

Maisto ūkio subjektų taikoma ėminių ėmimo procedūra gali nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 401/2006 nuostatų, tačiau ji turi būti reprezentatyvi atrankinei partijai.

- (4) Reikėtų atlikti pašarams ir kombinuotiesiems pašarams skirtų grūdų ir grūdų produktų ėminių ėmimą ir analizę, laikantis 2009 m. sausio 27 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 152/2009, nustatančio oficialiai pašarų kontrolei taikytinus Bendrijos ėminių ėmimo ir analizės metodus ⁽²⁾, nuostatų. Toksinų T-2 ir HT-2 (atskirai) aptikimo riba turėtų būti ne didesnė kaip 10 µg/kg. Jeigu taikomas analitinės atrankinės patikros metodas, toksinų T-2 ir HT-2 (bendras kiekis) aptikimo riba neturėtų būti didesnė kaip 25 µg/kg.

Pašarų ūkio subjektų taikoma ėminių ėmimo procedūra gali nukrypti nuo Reglamento (EB) Nr. 152/2009 nuostatų, tačiau ji turi būti reprezentatyvi atrankinei partijai.

- (5) Valstybės narės, aktyviai bendradarbiaudamos su pašarų ir maisto ūkio subjektais, turėtų atlikti tyrimus, kad nustatytų veiksnius, dėl kurių viršijamas orientacinis kiekis, ir priemonės, kurių reikia imtis, kad toksinų nebūtų arba jų būtų mažiau. Tokius tyrimus reikėtų atlikti ypač tokiais atvejais, kai per tam tikrą laikotarpį šios rekomendacijos priede nurodytuose grūduose ir grūdų produktuose pakartotinai nustatomas toksinų T-2 ir HT-2 kiekis, viršijantis orientacinį. Siekiant gauti daugiau informacijos apie įvairius veiksnius (įskaitant agronominius), dėl kurių grūduose ir grūdų produktuose atsiranda santykinai didelis toksinų T-2 ir HT-2 kiekis, turėtų būti atliekami pirminio perdirbimo grūdų ir grūdų produktų ėminių ėmimas ir analizė.

- (6) Valstybės narės, aktyviai bendradarbiaudamos su pašarų ir maisto ūkio subjektais, turėtų atlikti tyrimus, kad nustatytų pašarų ir maisto perdirbimo poveikį toksinų T-2 ir HT-2 buvimui. Tokius tyrimus reikėtų atlikti ypač tokiais atvejais, kai per tam tikrą laikotarpį grūdų produktuose pakartotinai nustatomas toksinų T-2 ir HT-2 kiekis, viršijantis orientacinį.

⁽¹⁾ OL L 70, 2006 3 9, p. 12.

⁽²⁾ OL L 54, 2009 2 26, p. 1.

- (7) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad analizių rezultatai būtų reguliariai siunčiami EMST, kuri juos kaupis vienoje duomenų bazėje, ir kad tyrimų rezultatai būtų kasmet pateikiami Europos Komisijai, – pirmą kartą iki 2013 m. gruodžio mėn. Siekiant užtikrinti vienodą šios rekomendacijos taikymą ir tyrimų rezultatų palyginamumą bus parengtos gairės,

Priimta Briuselyje 2013 m. kovo 27 d.

Komisijos vardu

Tonio BORG

Komisijos narys

PRIEDAS

Orientacinis kiekis grūduose ir grūdų produktuose (*) (**)

	Orientacinis bendras T-2 ir HT-2 kiekis (µg/kg), kurį viršijus turėtų būti atliekami tyrimai ypač jei kiekis viršijamas pakartotinai (*)
1. Neperdirbti grūdai (***)	
1.1. miežiai (įskaitant salyklinius miežius) ir kukurūzai	200
1.2. avižos (su lukštais)	1 000
1.3. kviečiai, rugiai ir kiti grūdai	100
2. Tiesiogiai žmonėms vartoti skirti grūdai (****)	
2.1. avižos	200
2.2. kukurūzai	100
2.3. kiti grūdai	50
3. Žmonėms vartoti skirti grūdų produktai	
3.1. avižų sėlenos ir avižų dribsniai	200
3.2. grūdų sėlenos, išskyrus avižų sėlenas, avižų malimo produktai, išskyrus avižų sėlenas ir avižų dribsnius, ir kukurūzų malimo produktai	100
3.3. kiti grūdų malimo produktai	50
3.4. pusryčių dribsniai, įskaitant suformuotus grūdų dribsnius	75
3.5. duona (įskaitant kepinius), švieži konditerijos gaminiai, sausainiai, grūdiniai užkandžiai, makaronų gaminiai	25
3.6. grūdiniai maisto produktai kūdikiams ir mažiems vaikams	15
4. Pašarams ir kombinuotiesiems pašarams skirti grūdų produktai (*****)	
4.1. avižų malimo produktai (lukštai)	2 000
4.2. kiti grūdų produktai	500
4.3. kombinuotieji pašarai, išskyrus ėdalą katėms	250

(*) Šiame priede nurodyti kiekiai yra orientaciniai, ir nustačius, kad jie viršyti (ypač, jeigu tie kiekiai viršijami pakartotinai), turėtų būti atliekami veiksnių, lemiančių toksinų T-2 ir TH-2 buvimą, arba pašarų ir maisto perdirbimo poveikio tyrimai. Orientaciniai kiekiai nustatyti remiantis EMST duomenų bazėje esančiais paplitimo duomenimis, pateiktais EMST nuomonėje. Orientaciniai kiekiai nėra pašarų ir maisto saugos kiekiai.

(**) Šioje rekomendacijoje ryžiai nelaikomi grūdais, o ryžių produktai – grūdų gaminiais.

(***) Neperdirbti grūdai – grūdai, neapdoroti fiziniu ar terminiu būdu, išskyrus džiovinimą, valymą ir rūšiavimą.

(****) Žmonėms vartoti skirti grūdai – išdžiovinti, išvalyti, nulukšteni ir išrūšiuoti grūdai, kurie nebebus valomi ir rūšiuojami iki juos perdirbant maisto grandinėje.

(*****) Orientaciniai toksinų kiekiai pašarams ir kombinuotiesiems pašarams skirtuose grūduose ir grūdų produktuose siejami su pašarais, kurių drėgnis yra 12 %.